

La cultura d'origen també pot ser una forma de participació

Published by [Interacció, projecte editorial del CERC](#) [1] on 23/09/2015 - 10:13 | Last modification: 30/09/2026 - 10:38

Maintaining national culture abroad: Countries of origin, culture and diaspora planteja una qüestió que desplaça una part important del debat sobre immigració i integració: **mantenir vincles culturals amb el país d'origen dificulta necessàriament la integració en la societat d'acollida?** Sonia Gsir i Elsa Mescoli responen que aquesta relació no es pot establir de manera causal ni unívoca. La cultura d'origen pot actuar com a vincle transnacional, recurs identitari i instrument de participació en la societat on viuen els migrants.

Elaborat en el marc del projecte europeu INTERACT, l'informe parteix d'una concepció de la integració com un procés a tres bandes, en què intervenen les persones migrants, els països receptors i els països d'origen. Aquesta perspectiva permet incorporar un actor sovint absent de les polítiques d'integració: els estats d'origen, que mantenen relacions amb les seves diàspores mitjançant instruments econòmics, polítics, jurídics i culturals.

Per entendre aquestes relacions, les autores rebutgen una idea estàtica de cultura. La defineixen com un conjunt canviant de pràctiques, valors i normes compartits i negociats. Les identitats culturals tampoc constitueixen essències fixes: es produeixen i transformen en la interacció entre contextos, trajectòries i relacions de poder. Des d'aquesta perspectiva, migrar no significa simplement abandonar una cultura per incorporar-ne una altra. Les persones poden construir pertinences múltiples i combinar repertoris culturals diferents.

Mantenir la cultura d'origen no implica quedar fora de la societat d'acollida: pot proporcionar recursos per participar-hi.

Aquesta idea qüestiona la concepció competitiva segons la qual més vinculació amb la cultura d'origen significaria menys integració. L'informe mostra que aquesta conclusió depèn, en realitat, de què s'entengui per integració. Si integrar-se significa assimilar-se culturalment a una cultura nacional dominant, els vincles amb el país d'origen apareixen com un problema. Si significa esdevenir part reconeguda d'una societat plural, participar-hi i compartir-ne els principis democràtics, aquests vincles poden constituir fins i tot un recurs. La integració deixa així de recaure exclusivament sobre les persones migrants i passa a dependre també de les oportunitats de participació i reconeixement que ofereix la societat receptora.

Les autores ho observen en les pràctiques quotidianes. L'ús de la llengua d'origen, l'alimentació, la roba, els mitjans de comunicació, la música o altres productes culturals permeten mantenir vincles i expressar pertinences. Aquestes pràctiques no són simples restes d'una cultura anterior. Es transformen en el context migratori i poden generar noves relacions socials, activitats econòmiques i formes de presència pública. El plurilingüisme n'és un exemple especialment clar: disposar de diversos repertoris lingüístics pot ampliar les possibilitats d'interacció,

encara que l'informe recorda que les societats receptores no valoren totes les llengües de la mateixa manera.

El segon nivell d'anàlisi són les **polítiques culturals adreçades a les diàspores**. Els països d'origen impulsen ensenyament de llengües, celebracions nacionals o religioses, mitjans de comunicació, associacions, escoles i programes culturals per conservar els vincles amb les poblacions emigrades. L'informe recull experiències de països com la Xina, l'Índia, el Marroc, Corea del Sud, Turquia, Ghana, Tunísia o Bielorússia. Aquestes polítiques poden construir identitat diaspòrica i reforçar les capacitats dels migrants, alhora que poden perseguir objectius polítics, econòmics o diplomàtics dels estats d'origen.

Els **centres culturals a l'estranger** mostren especialment aquesta ambivalència. Instituts Confuci, centres culturals indis, centres brasilers, King Sejong Institutes o centres russos difonen llengües i expressions culturals, projecten internacionalment els estats i, en alguns casos, mantenen relacions amb les seves diàspores. Poden funcionar també com a espais de trobada entre migrants i població receptora. Per això, unes institucions concebudes inicialment com a instruments de projecció nacional poden acabar generant oportunitats d'intercanvi intercultural i contribuir indirectament a la integració.

L'informe insisteix, tanmateix, que la cultura està travessada per **relacions de poder i desigualtats socials**. No totes les cultures ni totes les llengües disposen del mateix reconeixement, i les posicions culturals dels migrants interactuen amb la classe social, les condicions laborals i els recursos disponibles. Aquesta és una de les raons per les quals les autores descarten qualsevol relació automàtica entre pràctiques culturals i integració.

Nota de l'editor (2026). Llegit avui, l'interès del document rau sobretot en aquest desplaçament: obliga a deixar de pensar la integració cultural com una elecció entre pertinences incompatibles. També posa en evidència els límits d'un multiculturalisme que celebra la diversitat a través de festivals, gastronomies o expressions artístiques mentre deixa intactes les desigualtats que condicionen qui pot participar en la vida cultural i en quines condicions. El mateix informe identifica aquesta contradicció mitjançant la noció de light multiculturalism. Si bé la seva perspectiva continua vinculada al vocabulari de la integració que va marcar el debat europeu d'aquell període, i atorga menys centralitat a qüestions que posteriorment han guanyat pes, com els drets culturals o la redistribució institucional del poder, la seva aportació principal manté tota la vigència: **les pertinences culturals no expliquen per si soles la inclusió o l'exclusió: cal observar les condicions socials i les relacions de poder dins les quals aquestes pertinences es fan possibles i visibles**

Referència APA

Gsir, S., I Mescoli, E. (2015). *Maintaining national culture abroad: Countries of origin, culture and diaspora* (INTERACT Research Report 2015/10). Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: diversitat cultural

Tags: participació cultural

Tags: desigualtats culturals

Tags: internacionalització cultural

Tags: estudis socials de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2015/cultura-dorigen-forma-participacio>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e150211.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5988>